

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	28 Ionawr 2020
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Pwnc	Trosolwg Arbedion: Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Swyddog Cyswllt	Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd calonogol tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

---

1. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg rheolaidd am sefyllfa arbedion yn dilyn adroddiadau perfformiad yr Aelodau Cabinet unigol a gyflwynwyd yn ystod mis Ionawr.

Yn Strategaeth Ariannol y Cyngor ers 2015/16, mae gwerth £32m o arbedion wedi eu cymeradwyo i'w gwireddu yn ystod y cyfnod 2015/16 i 2019/20. Adroddir yma ar arbedion 2019/20, sydd werth £5,156,430 ynghyd a'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol.

Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, ac mae adroddiadau perfformiad yr Aelodau, sy'n cael eu cyflwyno yn rheolaidd i gyfarfodydd y Cabinet, yn manylu ar gynnydd y cynlluniau arbedion unigol o fewn eu portffolios, fel y mae'r sefyllfa ar y pryd. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

2. CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 – 2018/19

2.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran yn erbyn y targed arbedion oedd wedi ei osod iddynt o 2015/16 - 2018/19, cyfanswm o bron i £27m. Mae'n galonogol i mi allu adrodd bod bron i £26m, neu 97%, o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu, a dim ond ychydig o lithriad gyda'r gweddill.

2.2 Mae'r llithriad yma yn bennaf ar rhai o gynlluniau 2017/18. Bu cynnydd yn ddiweddar gyda rhai o'r cynlluniau ond mae'r her o wireddu eraill yn parhau.

- 2.3 Mae dau gynllun sef *Lleihau amser a/neu godi ffi am yr elfen gwarchod o fewn y cynllun brechwast am ddim* gwerth £100k a rhan o gynllun *Cynyddu ffi am y clwb gofal cyn ysgol* gwerth £10k (gweler hefyd rhan 3.2 o'r adroddiad isod) gan yr Adran Addysg yn destun pryder. Nid yw'r arbedion hyn yn cael eu gwireddu ac mae cynllun amgen sef *Defnyddio cyllideb wrth gefn 'Integreiddio – CDU/Datganiadau'* gwerth £110k yn cael ei gynnig gan yr Adran i ddisodli'r arbedion. Bydd yr Aelod Cabinet dros Addysg yn cyflwyno'r argymhelliad fel rhan o'r Adroddiad Perfformiad i'r Cabinet ar 28 Ionawr 2020.
- 2.4 Rhagwelir risgiau efo cyflawni gweddill yr arbedion ar dri o gynlluniau'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant sef *Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran, Gwellu effeithlonrwydd gweithwyr maes a Chomisiynu'n ddoeth Gwasanaeth Iechyd Meddwl*. £142k yw'r cyfanswm sy'n weddill ar y tri chynllun hyd at 2018/19. Bydd yn rhaid i'r Pennaeth a'r Aelod Cabinet ystyried cynnig cynlluniau arbedion amgen.
- 2.5 Mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion 2018/19 a'r blynyddoedd dilynol ar un cynllun gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd sef *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd*. Mae'r cynllun wedi bod yn destun adolygiad gan ail ymweld â thybjaethau'r model 'Dechrau i'r Diwedd' gwreiddiol gan ei bod yn ymddangos fod arbedion ariannol o'r cynllun wedi bod yn rhy uchelgeisiol yn sgil newid yn yr hinsawdd bresennol yn y maes plant. Gyda phroffil poblogaeth plant mewn gofal wedi newid, cyfartaledd cost lleoliadau preswyl wedi cynyddu, ynghyd â chymhlethdod achosion. Mae yna gost ariannol uchel i'r Cyngor i gyllido lleoliadau preswyl i blant y tu allan i'r Sir oherwydd bod eu hanghenion yn gymhleth a dwys, ac nad oes modd adnabod lleoliadau i gyfarfod yr anghenion yn lleol ym mhob achos. Mae Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu sydd yn rhoi sylw i faterion ariannol yr Adran gan gynnwys y maes yma.
- 2.6 Mae risgiau o gyflawni arbedion y cynllun *Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol yr Adran Tai* gwerth £89k. Mae'r Adran yn edrych i ddod o hyd i gynllun arbedion amgen.

3. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2019/20

- 3.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2019/20. O'r 121 o gynlluniau sydd wedi eu proffilio am y flwyddyn, mae 81 (gwerth bron i £2.5m neu 48%) wedi eu gwireddu a 17 (gwerth £1.2m neu 23%) pellach ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae 22 o gynlluniau unai yn llithro neu gyda rhai risgiau i gyflawni a 2 gynllun sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
- 3.2 Nid yw'r cynllun *Cynyddu'r ffi am y clwb gofal cyn ysgol o £0.80 i £1* sydd gan yr Adran Addysg, yn gwireddu'r arbedion ar y lefel oedd yr Adran yn ei ragweld, gyda'r rhagolygon diweddaraf yn awgrymu diffyg o oddeutu £10k yn yr incwm. Mae cynllun arbedion amgen yn cael ei gynnig i ddisodli'r £10k (gweler hefyd rhan 2.3 uchod).

3.3 Mae'r Adran Amgylchedd yn rhagweld y bydd rhai risgiau i gyflawni arbedion ar y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gwerth £37.5k yn 2019/20. Mae Grŵp Tasg wedi ei sefydlu fydd yn adrodd i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ym mis Ebrill 2020 ac wedyn i'r Tîm Arweinyddiaeth ym Mehefin.

3.4 Mae gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gwerth £1m o gynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni. Bu oediad gyda 4 cynllun, gwerth £250k, ond bellach maent yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion dau gynllun sef *Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn* (£510k) ac *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwn ar draws y gwasanaeth* (£133.5k). Mae adnodd ychwanegol wedi ei roi mewn 3 ardal ac yn gobeithio penodi ymhellach trwy ddefnyddio adnodd y Bwrdd Iechyd a Chronfa Gofal Integredig (ICF), i gefnogi a chryfhau'r gwaith yma. Hefyd mae camau yn cael eu cymryd i newid diwylliant a dulliau gweithio sydd yn greiddiol i gyflawni'r arbedion.

Yn ogystal mae yna risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Gwella effeithlonrwydd Gweithwyr Maes* (£75k) ac mae her sylweddol i gyflawni'r arbedion ar y cynllun *Comisiynu'n ddoeth Gwasanaeth Iechyd Meddwl* (£60k). Er yr ymdrechion i gefnogi unigolion a theuluoedd yn fwy effeithiol, mae'r galw am wasanaethau cefnogol yn cynyddu. Ar hyn o bryd mae'n edrych yn annhebygol y bydd y ddau gynllun yma yn cyflawni'r arbedion yn y dyfodol agos ac os o gwbl.

3.5 Mae'r cynllun *Cynyddu incwm gorfodaeth stryd drwy ddirwyo mwy o unigolion sy'n gollwng sbwriel*, gwerth £10k yn 2019/20 gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn cael ei amlygu fel cynllun efo risgiau sylweddol erbyn hyn. Mae gwaith pellach angen ei wneud er mwyn gweithredu'r cynllun yma.

3.6 Yn gyffredinol, mae'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 yn dderbyniol, ond mae arwyddion fod rhai trafferthion cyflawni yn cael eu hamlygu. Gan ein bod yn ceisio effeithio ar drigolion Gwynedd cyn lleied â phosib drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

4. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2020/21 YMLAEN

4.1 Er gwybodaeth rhestrir arbedion 2020/21 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 3**. Bydd y cynlluniau unigol yn cael eu monitro yn ystod y flwyddyn, ond yn gynamserol i adrodd ar hyn o bryd.

5. CASGLIAD

- 5.1 Er bod rhai adrannau wedi gwireddu eu holl gynlluniau arbedion, mae'n anrffod bod gwireddu bron i £28.4m o arbedion ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol. Mae angen mwy o amser i gynllunio a gweithredu'n briodol ar rai cynlluniau. Fodd bynnag, yn gyffredinol, rwyf yn fodlon gyda'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion y cyfnod hwn ac yn ddiolchgar i'r holl adrannau a'r Aelodau Cabinet am sicrhau'r llwyddiant yma. Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i geisio gwireddu'r cynlluniau sydd wedi llithro, a bydd yr holl Aelodau Cabinet yn parhau i fonitro'r sefyllfa, gan weithredu fel bo angen er sicrhau'r nôd.
- 5.2 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion.

Barn yr Aelod Lleol

Dim yn berthnasol

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:

Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2018/19 fesul Adran

Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2019/20 fesul Adran

Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2020/21 ymlaen fesul Adran